

Pabostudenten hebben koudwatervrees voor het speciaal onderwijs. Maar een stage in het speciaal onderwijs geeft juist de extra bagage, die een beginnend docent in het reguliere – inclusieve – onderwijs érg goed kan helpen. ‘Ik zou tegen alle studenten willen zeggen: kom kijken.’

Pleidooi voor meer stagiairs in het (v)so

Tekst

Helga van Kooten

www.heliomare.nl

Pauline van der Kolk (50) houdt zich binnen Heliomare – waaronder zes scholen in het (v)so vallen - bezig met alles wat met opleiding van onderwijspersoneel en stagiairs te maken heeft. Ze noemt zichzelf een voorstander van so, al komt het so wel met een aantal nadelen. Het leerlingenvoer bijvoorbeeld. ‘Kinderen moeten soms anderhalf uur heen, anderhalf uur terug in de taxi, dag in, dag uit. Reken maar uit, dat is vijftien uur in de week.’ Waarmee ze maar wil zeggen: houd een kind als het ook maar even kan, liever op de school in de eigen buurt, waar het lopend of op de fiets naartoe kan, en waar speelafspraken na schooltijd eenvoudig te regelen zijn. ‘Het is goed dat het speciaal onderwijs er is voor de kinderen die het écht, écht nodig hebben, maar de komst van het inclusieve onderwijs is absoluut een vooruitgang.’

Dat gezegd hebbende wil Van der Kolk toch iets constateren. Namelijk dat de opleidingen die leerkrachten in spe volgen, in verhouding bijna geen aandacht besteden aan het speciale kind. ‘Alleen als je een minor kiest die zich richt op het speciaal onderwijs, dus als je er in het

derde jaar in specialiseert, is er extra aandacht voor. En dan nog minimaal’.

Geringe aandacht voor het speciale kind in opleidingen, wat voor gevolgen heeft dat?

‘Dat misschien maar vijftien van de honderd studenten iets meer van het speciale kind weten. En dan heb je dus uiteindelijk een vierjarige opleiding gevolgd, een diploma in de pocket, je mag overal werken, maar je hebt niet die extra inzichten, vaardigheden en kennis – en dat vind ik dus jammer.’

Weinig stagiairs op het voortgezet speciaal onderwijs dus?

Regelmatig hoort ze van pabostudenten dat ze zich – eerst – willen richten op de basis, en daarom het so in hun eigen opleiding aan zich voorbij laten gaan. ‘Maar ik kan je garanderen: als je na vier jaar aan de slag gaat in het basisonderwijs, heb je in je klas tien kinderen voor je neus zitten waar wat mee is. En die tien kinderen hebben – net als

klasgenoten trouwens, maar dan nog iets meer – een kindgerichte blik nodig.’

Wat versta je precies onder een ‘kindgerichte blik’?

‘Elk kind vertelt met zijn gedrag: dit is wie ik ben en dit is wat ik nodig heb. Dan heb ik het niet over hokjes, kinderen passen niet in hokjes. Elk kind is speciaal, elk kind heeft bepaalde dingen nodig. Je kunt dat gedrag leren lezen, en dan kun je gedoe vóór zijn. Goed kijken, dat is al de helft. En met kinderen in gesprek gaan. Ze kunnen het vaak goed vertellen, en goed meedenken. Het so is een heel geschikte plek om die kindgerichte blik te ontwikkelen, want daar zie je bepaalde gedragingen uitvergroot. Daarom zou ik tegen elke hbo’er willen zeggen: kom kijken in het so.’

Hoe zit het met stagiairs in het voortgezet speciaal onderwijs?

‘Pabostudenten kiezen daar bijna niet voor, misschien omdat ze qua leeftijd te dicht op de leerlingen staan.

Terwijl een stage in het vso een mooie aanvulling is op de opleiding leerkracht basisonderwijs. In het vso werken meer vakdocenten en die focussen op hun eigen vak: handvaardigheid, geschiedenis, Nederlands, noem maar op. Gelukkig is daar nu wel ontwikkeling in. Op de hogeschool van Amsterdam wordt nu voor het eerst een minor speciaal onderwijs aangeboden aan alle studenten, met daaraan gekoppeld een stage in het vso. Uit onderzoek is gebleken dat deze ervaring ondersteunend is aan het werken als docent, juist ook voor vakdocenten die in het regulier onderwijs gaan werken.'

Het is toch wel begrijpelijk dat pabostudenten een hogere drempel over moeten naar het so, zeker naar het vso?

'Het is jammer dat het gedoe van het so wordt benadrukt en het geluk wordt vergeten. Maar het (v)so is absoluut een veilige setting. Ik denk dat je in het regulier onderwijs veel meer tegen efficiency aan loopt, er moet meer worden getoetst. Wij hebben meer ruimte. Wij gaan ervan uit dat meer wegen naar Rome leiden. Degenen die er nu wel voor gaan, hebben een zusje of een buurjongetje in het speciaal onderwijs. Als je al een lijntje ermee hebt, helpt dat. Zit het niet in je systeem, dan heb je er geen beeld bij. Je moet het kind achter het gedrag willen zien, van een rafelrandje houden, en van puzzelen, een beetje stevig in je schoenen staan of dat willen leren. Maar los daarvan komt mijn pleidooi erop neer dat kennis over deze groep leerlingen een essentieel onderdeel is van je vakgebied, en een verrijking van je basis.'

Wat doet Heliomare aan het werven van meer stagiairs?

'We werken actief samen met opleidingen. We voeren gesprekken met docenten Pedagogiek van de PABO opleidingen, werken meer samen met stagecoördinatoren (wat kunnen we bieden / de toegevoegde waarde van verdiepmogelijkheden inzichtelijk maken) en geven voorlichting aan studenten via gastlessen. Ook geven we rondleidingen aan derdejaarsstudenten die nog voor een specialisatie gaan kiezen. Tijdens Expertdagen van

Inholland verzorgen we workshops over specifieke onderwerpen uit het so zoals thuiszitters, rouw en verlies, taalspecialist en gebaar ondersteunende taal. Daarnaast zijn we natuurlijk actief op social media, waar we ook melding maken van stagemogelijkheden.'

'Het heeft er onder meer al toe geleid dat opleiding IPABO de toezegging heeft gedaan, mits er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, dat een student in het 3e jaar en bij interesse ook in het 4e jaar in het so stage mag lopen. Dit mocht eerder niet.' 🌟

VBS Kennissessie 'De eenpitter als opleidingsschool'

Voor eenpitters is het lastiger om stagiairs te werven. Door in samenwerking met de pabo opleidingsschool te worden, kan dit soepeler verlopen. Een opleidingsschool is een samenwerkingsverband tussen lerarenopleidingen en bijvoorbeeld een aantal basisscholen, waarin wordt gestreefd naar een goede aansluiting tussen de opleiding en de praktijk. VBS organiseerde er samen met Gea Spaans (projectleider Samen Opleiden & Professionaliseren van de PO-Raad en VO-Raad) onlangs een online kennissessie over. Voor wie deze heeft gemist en toch graag meer informatie of advies wil, neem contact op met Nienke van de VBS Helpdesk.